

Warszawa, 14 kwietnia 2008 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

RPO-569428-X/2007/PM

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Pan
Cezary Grabarczyk
Minister Infrastruktury

szanowny Panie Ministrze

Pragnę zasygnalizować Panu Ministrowi, że w korespondencji kierowanej do Rzecznika Praw Obywatelskich pojawił się problem dotyczący braku prawnej możliwości rozsypywania szczątków pochodzących ze spopielenia zwłok w ogrodach pamięci, urządanych na terenach cmentarzy. Sytuacji takiej bowiem nie przewiduje wielokrotnie nowelizowana ustawa z dnia 31 stycznia 1959 roku *o cmentarzach i chowaniu zmarłych* (t.j. Dz. U. z 2000 r., Nr 23, poz. 295 ze zm.).

Tymczasem, jak wynika z kierowanych do Rzecznika Praw Obywatelskich skarg, wniosków i zapytań, możliwość takiego postępowania ze zwłokami budzi zainteresowanie społeczne. Pokreślić należy, iż taki sposób dokonania pochówku stanowi często ostatnią wolę zmarłego, która z oczywistych względów, nie może być przez jego bliskich zrealizowana w sposób zgodny z prawem.

Z informacji posiadanych przez Rzecznika Praw Obywatelskich wynika, iż w poprzedniej kadencji Sejmu RP do łaski marszałkowskiej wpłynął projekt rządowy, który przewidywał wprowadzenie takiej instytucji do obowiązującego porządku prawnego (Druk Sejmowy Nr 299). Jednakże w toku prac parlamentarnych projektowany zapis został wykreślony. Jako uzasadnienie wskazywano między innymi okoliczność, iż praktyka rozsypywania popiołów po kremacji zwłok nie mieści się w tradycji polskiej, nie mieści się też w tradycji żadnej z trzech wielkich religii monoteistycznych (chrześcijaństwa, islamu i judaizmu).

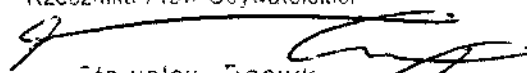
Tymczasem, zwolennicy takiego sposobu postępowania ze skremowanymi szczątkami ludzkimi podnoszą, iż decydująca powinna tu być ostanía wola zmarłego. Człowiek umierając i tracąc tym samym podmiotowość prawną nadal powinien być traktowany w sposób godny, z poszanowaniem jego wolności sumienia i przekonań. Wszak wprowadzenie takiej możliwości pozwoliłoby takim osobom jedynie na dokonanie świadomego wyboru, nie naruszając praw osób niegodzących się na taką formę pochówku.

Nadto, kierujący listy do Rzecznika Praw Obywatelskich, wskazując na art. 31 ust. 3 *Konstytucji RP* podnoszą, iż brak legalnej możliwości rozsypania prochów w ogrodach pamięci na cmentarzach narusza prawo do prywatności, stanowi w swej istocie dyskryminację oraz niezgodną z konstytucyjnymi regułami, dysproporcjonalną i niewspółmierną ingerencję w sferę wolności człowieka, ograniczonej bez związku z jakimikolwiek innymi wartościami konstytucyjnymi, które zasługiwałyby na pierwszeństwo w ochronie. Równocześnie podkreślenia wymaga, iż w świetle art. 31 ust. 3 *Konstytucji RP*, jedynymi ewentualnymi ograniczeniami, które należy w niniejszej sprawie wziąć pod uwagę są ochrona środowiska, zdrowia i porządku publicznego. Trudno jednakże dostrzec tutaj kolizję z tymi wartościami konstytucyjnymi.

Wobec powyższego, na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 roku o *Rzeczniku Praw Obywatelskich* (t.j. Dz. U. z 2001 r., Nr 14, poz. 147 ze zm.), zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o przedstawienie swojego stanowiska.

Z poważaniem

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

Stanisław Tociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich